

SORUNLARIMIZI

“BİZ”

ÇÖZEBİLİRİZ !

PROJESİ

EYYÜP APAK

Rehber Öğretmen &
Psikolojik Danışman

HASAN ÖZTİMUR İLKOKULU – Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi

BU PROJEYE NEDEN İHTİYAÇ DUYULDU ?

2

Projeye öğrencilerimizin sınıflarında veya sınıf dışında fakat okul içerisinde meydana gelen; müdahale edilmesi gereken bir olay, problem durumu karşısında öğrencilerimizden beklenen bunu ele alıp çözüm üzerinde yoğunlaşmaları veya müdahale etmeleri iken maalesef çoğunlukla olayın çözümlenemediği gitgide daha da kötüleşerek vahim bir hal alması ve tehlikeli sonuçlarla karşılaşılana dek durumun etkili çözümü noktasında harekete geçilememesi nedeniyle ihtiyaç duyulmuş ve böylece projeye start verilmiştir.

PROJENİN AMACI

3

Problem durumlar karşısında öğrencilerimizin problemi sınıf içinde kendilerinin çözmesi veya olay büyümeden derhal sorumlu öğretmenlerimize bildirilme noktasında hız kazanılması ve böylece problem-olay nedeniyle oluşabilecek maddi-manevi zararların minimum seviyeye indirilmesi amaçlanmaktadır.

PROJENİN AMACI

4

TEMENNİMİZ

BİR PROBLEM DURUMUN YAŞANMASI HALİNDE HER BİR ÖĞRENCİMİZİN BİREYSEL VEYA TOPLU OLARAK YANİ SINIFÇA SORUNU ÇÖZME GİRİŞİMİNDE BULUNMASIDIR. FAKAT;

GENELLİKLE BUNUN GERÇEKLEŞMEDİĞİ DURUMLARDA BELİRLENMİŞ GÖREV BAŞLIKLARI ALTINDA SINIFTA ELÇİ GÖREVİ YÜRÜTECEK SEÇİLMİŞ ÖĞRENCİLERİMİZİN PROBLEM DURUMUN FARKINA VARIP, SORUMLULUK ÜSTLENEREK ve LİDERLİK EDEREK PROBLEMİN ÇÖZÜMÜ NOKTASINDA HEMEN MÜDAHALEDE BULUNMALARI VEYA SORUMLU ÖĞRETMENLERİMİZE DERHAL BUNU BİLDİRMELERİYLE RAYINA OTURMUŞ BİR SİSTEM OLUŞTURUP,

NİHAYETİNDE PROBLEMLERLE BAŞA ÇIKMA KÜLTÜRÜNÜN ve DUYARLILIĞIN OKUL GENELİNDE YERLEŞMESİ AMAÇLANMAKTADIR ...

PROJE KİMLERE HİTAP EDİYOR?

5

Proje bilişsel gelişim düzeyi bakımından diğer alt sınıflara nazaran daha olgun seviyede olmaları ve uygulama noktasında sorumlulukların ciddiyetle ele alınması açısından daha yüksek kapasiteye sahip olmaları hasebiyle 4. sınıf düzeyindeki öğrencilerimize hitap etmektedir.

PROJENİN UYGULANIŞ BIÇIMI

6

- Proje kapsamında ikili değer adları içeren görev başlıkları altında altı adet elçilik oluşturulmuştur.

Elçilik TDK Sözlüğünde

- **Elçilik:** *Bir uzlaşma sağlamak veya iş bitirmek için birinin yanına gönderilen kimse olarak;*
- **Elçilik etmek:** *İki taraf arasında uzlaştırma görevini yapmak olarak tanımlanmışlardır.*

Elçilik görevini yürütecek öğrencilerimizden beklentimiz;

Projenin amacı doğrultusunda sınıf içi veya sınıf dışı fakat okulda yaşanan; öncelikli olarak kendi sınıfıyla alakalı problemlere karşı seçilmiş olduğu elçilik görevine-alanına uygun olarak müdahalede bulunması veya durumu derhal sorumlu öğretmenlerimize bildirmeleridir.

Öğrencilerimiz gelişen problem durumlarında yukarıda belirtilen elçilik tanımında yer alan “uzlaştırma” konusunda önemli rol oynayacaklardır.

Temsil ettikleri görevlerle adalet, barış, sevgi, empati, yardımlaşma, duyarlılık değerleri çerçevesinde problemin çözümü üzerine odaklanıp güçlü, sağlıklı iletişimin tesisi için çalışmalarıyla projeye en önemli katkıyı sunacaklardır.

Buradan anlaşılacağı üzere

***BU PROJENİN BAŞARIYA ULAŞMA NOKTASINDA EN TEMEL NOKTA SİZ
DEĞERLİ ÖĞRENCİLERİMİZİN SİZE TAYİN EDİLEN BU GÖREVLERİ
İTİNAYLA, ÖZVERİYLE YERİNE GETİRMENİZDİR.***

PROJENİN UYGULANIŞ BIÇİMİ

7

- * *Projeye tüm 4. sınıf şubeleri dahil olacaktır.*
- * *Altı elçilikten her bir elçilik görevine bir erkek ve bir kız öğrenci olmak üzere toplamda 12 öğrencimiz her ayın başında seçilecektir. Elçiler bir ay boyunca görevlerini sürdürecektir. Her şube kendine has bir şekilde bu seçimleri aylık olarak gerçekleştirecektir.*
- * *Bir ay tamamlandığında yeni öğrenciler seçilerek elçilik görevlerini devralacaklardır.*
- * *Projeye tüm öğrencilerimizin yıl sonuna kadar görevleri her ay dönüşümlü olarak ilerlemek üzere katılımları sağlanacaktır. Görevini bitiren öğrencilere iki veya üç hafta sonrasında yeniden görev sırası geldiğinde farklı bir elçilik görevi verilmesi uygun olacaktır.*
- * *Her bir elçilik için oluşturulan sembolü görev sahibi öğrenciler bir ay boyunca yakalarında mutlaka taşıyacaklardır.*
- * *Öğretmenlerimizin erkek ve kız öğrencilerin ayrı ayrı; isim veya numara sırasına göre listesini oluşturmaları halinde görev dağılımının ve takibatının daha kolay ve akıcı bir biçimde yapılabilmesi sağlanmış olacaktır.*

PROJENİN UYGULANIŞ BIÇIMI

8

- * *Aylık görev dağılımının sınıf panosuna asılması öğrencilerimizin bir problem durumunda elçilere ulaşmasını daha kolay kılacaktır.*
- * *Öğretmenlerimizin öğrencilerin yaka kartlarını taşımaları noktası üzerinde hassasiyetle durması ve öğrencilerimizin görev dağılımlarını her ay düzenli olarak yenilemesi-panoya asması ve öğrencileri uygulamaya teşvik etmesi projenin amacına ulaşması açısından büyük önem arz etmektedir.*
- * ***Elçiler görevleri dahilinde öncelikli söz sahibi olacaklardır. Müdahale edilmesi gereken bir durum karşısında elçilerimize diğer öğrencilerimiz görevlerinden ötürü saygı duymalıdır ve "Sen niye karışyorsun! , Sana ne!" gibi ibareler elçilerimize karşı kullanılmamalıdır!***
- * *Elçilerimiz de kendilerine verilen görevleri layıkıyla ve büyük bir içtenlikle yerine getirmeli, kendilerine verilen öncelikleri kötüye kullanmamalıdır.*

GÖREV BAŞLIKLARI – ELÇİLİKLER

5

- ADALET VE DOĞRULUK
- ARABULUCULUK VE BARIŞ
 - SEVGİ VE DOSTLUK
 - EMPATİ VE HOŞGÖRÜ
- YARDIMLAŞMA VE İYİLİK
- TEMİZLİK VE DUYARLILIK

GÖREV TANIMLARI

9

□ ADALET VE DOĞRULUK

* Adalet TDK Sözlüğünde *

- * Hak ve hukuka uygunluk, *hakkı gözetme*,
- * Herkese kendine uygun düşeni, kendi hakkı olanı verme, **doğruluk** olarak tanımlanmıştır.

* Doğruluk TDK Sözlüğünde *

- * Doğru ve dürüst olma durumu, *doğru olana yakışır davranış*, dürüstlük, **adalet**: olarak tanımlanmıştır.
- * **Doğru** kelimesi ise; **Gerçek**, yalan olmayan, **yanlızsız** ve **eksiksiz** biçimde olan anlamlara sahiptir.

Bu tanımlardan adalet ve doğruluk kavramlarının birbirinin tamamlayıcısı, açıklaması olduğu açıkça görülmektedir.

GÖREVLE İLGİLİ ÖRNEK OLAY

10

- **Sınıfta yaşanan bir olay veya problem durumunun öğrenilmesi sürecinde bazı dirençlerle karşılaşılır.** Örneğin birbirine zarar verme davranışı içeren bir durumda sınıf öğretmeni, nöbetçi öğretmen veya rehberlik öğretmeni tarafından olayın ayrıntılı olarak bilinmesi ve problemin çözümü için müdahale edilmesi gerekir.
- Bu durumda öğrenciler problemin oluşmasına neden olan hatalarını söylemek noktasında maalesef çoğunlukla bunu utanç, korku, kendini temize çıkarma, suçu karşıya atma gibi duygu ve düşüncelerle yalan söyleyerek veya gerçeği çarpıtarak saklamakta ve problemin asıl nedeninin anlaşılması böylece zor hale gelmektedir.
- **Bazen öyle durumlar yaşanır ki problemi yaşayan öğrenciler birbirinin tam tersi şeklinde konuşurlar.** Birisi “O beni itti ve problem başladı.” der, diğeri ise tam tersi “Hayır O beni itti ve başladı.” der. Problemin anlaşılması noktasında öğrencilerin birbirine tamamen ters düşen, tutarsız konuşmaları çözümü yavaşlatmaktadır.
- **Problemin etkili ve hızlı çözümü için problemin gerçek başlangıç nedeninin, nasıl geliştiğinin ve sonuçlandığının doğru bir şekilde bilinmesi önemlidir.**
- Öğrencilerimizden yaşadıkları problemle ilgili detayları açık, net, doğru bir şekilde söylemeleri beklenir. Bunun olmadığı durumlarda Adalet ve Doğruluk elçilerimize başvurulur ve **Elçilerimiz gözlemleri neticesinde olayı öğretmene “DOĞRU” bir şekilde ve “TARAFSIZ” olarak anlatır ve problemin çözülmesinde önemli rol oynarlar.** Burada Adalet ve Doğruluk Elçilerimize düşen görev bir problemin meydana gelmesi ihtimaline karşın gözü açık olmaları, sınıflarını etkili ve sürekli bir şekilde gözlemlemeleridir.

GÖREVLE İLGİLİ ÖRNEK OLAY

11

- Haksızlığa uğradığımız zamanlarda bazen hakkımızı savunamadığımız zamanlar olur ve hakkımızın gözetilmesini isteriz.
- Örnek olarak öğretmenimiz tüm sınıfa bir top verdi diyelim. Bu durumda erkek öğrencilerin hemen topu alıp futbol oynayıp kız öğrencilerimizin başka bir oyun oynamaları neticesinde dışlanmaları durumunda Adalet ve Doğruluk Elçilerimiz devreye girerek yapılan uygulamanın yanlış olduğunu söyler ve adaleti sağlamaya çalışır.
- Çözüm olarak örneğin sınıfta 16 kız ve 16 erkek öğrenci var diyelim. Herkesin aynı anda topla oynaması mümkün olmayacağından dersin yarısında 8 kız ve 8 erkek öğrencinin, diğer yarısında ise kalan 8 kız ve 8 erkek öğrencinin oynaması veya dersin yarısında 16 kız öğrencinin diğer yarısında ise 16 erkek öğrencinin oynaması şeklinde uygulama yapmaya **elçilerimizin yetkileri olacaktır.**
- Elçilerimiz bu tarz problem durumlarında hakem gibi hareket edecek ve adil olarak uygulama yapacak veya karar vereceklerdir. Arkadaşlarının hakkını gözeteceklerdir. Elçilerimizin duruma müdahale etme girişimi sınıf tarafından saygıyla karşılanacaktır.
- Farklı bir çözüm olarak sınıfa “Topla oynamak isteyenler kimler?” diye sorulur. Örneğin topla oynamak isteyen 24 kişi çıktı diyelim. Diğerleri farklı bir oyun oynamayı istediler. Elçiler bu 24 kişiye; “Futbol oynamak isteyen kimler?” , “Basketbol oynamak isteyen kimler?” , “Topla başka bir oyun oynamak isteyen kimler?” diye sorar.
- Bu durumda 3 farklı seçenek ortaya çıkacak olursa öğrenciler 3 grup olarak ele alınır ve ders bitimine 30 dakika kaldığı farz edilirse her bir grubun 10’ar dakika topla istedikleri oyunu oynamaları elçilerimiz tarafından sağlanır.

GÖREV TANIMLARI

12

□ ARA BULUCULUK VE BARIŞ

• * Ara buluculuk TDK Sözlüğünde *

- * Ara bulma; *Anlaşmazlık durumunda bulunan kimseleri uzlaştırma işi.*
- * Ara bulucu; *Bir anlaşmazlıkta tarafları uzlaştıran kimse, aracı, uzlaştırıcı.*
- * Ara buluculuk; **Uzlaştırıcılık** olarak tanımlanmaktadır.

* Barış TDK Sözlüğünde *

- * Barış; Uyum, *karşılıklı anlayış ve hoşgörü ile oluşturulan ortam.*
- * Barışma; Barışmak durumu, *uzlaşma*, anlaşma:
- * Barıştırmak; Barıştırmak, **uzlaştırmak** olarak tanımlanmaktadır.

Bu tanımlardan ara buluculuk ve barış kavramlarının birbirinin tamamlayıcısı, açıklaması olduğu açıkça görülmektedir.

GÖREVLE İLGİLİ ÖRNEK OLAY

13

Çatışma: Anlaşmazlık yaşanan, uzlaşılabilen, şiddetli tartışma, küsme, birbirine hakaret etmeye varana kadar olumsuz davranışlarla sonuçlanan çözüme kavuşturulamayan bir durumdur.

Örnek Çatışma Durumları:

- ❑ **Örnek 1:** Sınıfta oturduğu sırada yer paylaşamayan iki öğrenci birbirini çeşitli söylemlerle suçlamaktadır. Biri, “Senin çantan büyük olduğu için bana az yer kalıyor.” ve diğeri “Asıl sen geniş oturduğun için benim yerim daralıyor.” demektedir.
- ❑ **Örnek 2:** Öğretmen öğrencilerden grup olarak oyun oynamalarını istediği zaman yakan top oyun fikri Halime’ den geliyor fakat Merve bu duruma sinirlenerek hep sen kendi istediğin oyunları oynamamızı istiyorsun ama hayır kabul etmiyorum. “Ben de voleybol oynamak istiyorum.” şeklinde Merve itiraz eder ve çatışma yaşanır.
- ❑ Böyle durumlarda problemlerin çözümsüz kaldığı; uzlaşılabilen zamanlarda elçilerimiz gözlemleriyle durumu fark ederek iki arkadaşın yanına gelir. Çatışmanın çözümünü ara buluculuk etmeye çalışır.

Örnek 1 Çözüm: Ara buluculuk-Barış Elçimiz ikili arasında yaşanan tartışmayı ve çekişmeyi görür ve yanlarına gelir. Problemin nedeninin sırada eşit olmayan alan paylaşımı olduğunu öğrenir. Elçimiz “ Arkadaşlar, sırayı olabildiğince rahat olarak kullanabilmeniz için lütfen çantalarınızı yanı başınıza; yere koyunuz. İkiniz de böylelikle çantaların kapladığı alan boşalacağından dolayı rahatlıkla oturabileceksiniz. “ diyerek probleme orta yolda buluşturacak bir çözüm getirecektir.

Örnek 2 Çözüm: Ara buluculuk-Barış Elçimiz Merve ve Halime ile konuşur. Halime yakan topu oynamanın voleyboldan daha zevkli olacağını söyler. Merve ise voleybolu nadiren oynadıklarını, yakan topu şimdiye kadar birçok defa oynadıklarını söyler. **Çatışmanın** oynanacak **oyuna karar verme ile ilgili sıkıntı olduğunu anlar.** Bu durumda **ara bulucu-barış elçimiz yeni çözüm önerisinde bulunur** veya **onların çözüm önerisi üretmelerini söyler.** Mesela topu bırakıp isim-şehir oynayalım veya kelime türetme oyunu oynayalım gibi... veya Top ile ne voleybol ne de yakan top oynayalım. Gelin hep birlikte basketbol oynayalım. veya 15 dakika yakan top, 15 dakika voleybol oynayalım... **gibi çözümler üretilir.** **Çözümlerden bir tanesi seçilir ve uygulanır.**

GÖREVLE İLGİLİ ÖRNEK OLAY

14

ÇATIŞMADA KAYBEDEN YOK – KAZAN & KAZAN STRATEJİSİ

- 1. aşama: Çatışmayı tanıyın
- 2. aşama: Birçok çözüm yolu ortaya koyun
- 3. aşama: Çözüm yollarını değerlendirin, kabul edilebilecek ortak bir çözümü üzerinde odaklanın
- 4. aşama: En iyi çözümde anlaşın
- 5. aşama: Çözümü uygulamaya koyun
- 6. aşama: Çözümü gözden geçirin, Çözüm etkili oldu mu? Yeni bir çözüme ihtiyaç var mı?

- * Elçilerimiz yukarıda belirtilen basamakları takip ederek önce çatışmanın ne ve neden olduğunu anlayacak,
- * Daha sonra çatışma yaşayan ikililer karşılıklı olarak veya arabulucu-barış elçilerimiz ile birlikte çeşitli çözüm önerileri üretecekler,
- * Bundan sonra iki tarafın da isteklerini orta noktada birleştirecek bir çözüm önerisi üzerinde odaklanılacak,
- * Uygulanacak çözüme dair nihai – son karar verilecek,
- * Karar kılınan çözüm uygulamaya konulacak,
- * En sonunda çözüm denetlenecek. Yani çözüm işe yaradı mı? Çatışmayı sonlandırdı mı? Yeni bir çözüme ihtiyaç duyuluyor mu? gibi sorularla çözüm gözden geçirilecek.

Elçilerimiz ikilinin orta yolu bulmalarına yardımcı olacak ve onları barıştıracaklardır. Bunu yaparken, empatik iletişim ve ben dilinin kullanılmasını sağlayacaklardır.

GÖREV TANIMLARI

15

□ SEVGİ VE DOSTLUK

* Sevgi TDK Sözlüğünde *

* İnsanı bir şeye veya **bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık** göstermeye yönelten *duygu* olarak tanımlanmıştır.

* Dostluk TDK Sözlüğünde *

* **Dostluk; Dost olma durumu, dostça davranış:**

* **Dost; Sevilen**, güvenilen, yakın **arkadaş**, gönüldaş, iyi anlaşılan, **aralarında iyi ilişki bulunan kimse** olarak tanımlanmıştır.

Bu tanımlardan sevgi ve dostluk kavramlarının birbirini tamamlayan ifadeler olduğu açıkça görülmektedir.

Dostlar birbirine sevgi ile bağlılık gösteren, birbirine güvenen, birbiriyle iyi anlaşan, iyi ilişkileri olan arkadaşlardır.

GÖREVLE İLGİLİ ÖRNEK OLAY

16

Örnek 1:

- Sınıfta yaşadıkları tartışma veya bir problemden dolayı birbirleriyle küsen, konuşmayan iki öğrenci;

Elçilerin Yaklaşımı

- Öğrencilerimizin yaşadıkları problemler neticesinde küsmeleri, iletişimi koparmaları istenmeyen durumdur. Çünkü aynı sınıfın birer üyesi olduğumuzdan, aynı ortamı paylaştığımızdan, her gün birbirimizin yüzünü gördüğümüzden bu küslük durumunun derhal sevgi ve dostluk bağları kuvvetlendirilerek bitirilmesi gerekmektedir.
- Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) Mü'minlerin küs olma durumlarını kesinlikle tasvip etmemiş ve küslük durumu varsa derhal bitirilmesini öğütlemiştir.
- Bu noktada Sevgi ve Dostluk Elçileri bu durumdaki öğrencilere sevgi göstermenin, muhabbetle yaklaşmanın, dost olmanın öneminden bahsedeceklerdir.
- İletişimsizliğin problemi çözmek yerine problemden uzaklaşmak olduğu elçilerimiz tarafından vurgulanmalı ve problemin çözümü için karşılıklı olarak adım atılması ve etkili iletişim kanalıyla problemin çözümüne yoğunlaşılması konusunda küs olan öğrenciler teşvik edilmelidirler.
- İlişkilerimizde problemlerin, anlaşmazlıkların yaşanabileceği söylenmeli, önemli olanın karşılıklı sevgi ve saygı çerçevesinde birbirimizi kırmadan, hakaret etmeden, üzmeden empatik bir iletişim ile problemi çözüp hatalarımız var ise bir daha tekrarlamayarak küslüğü sonlandırmak ve sevgi ve dostluk bağlarımızı güçlendirmek olduğu elçilerimiz tarafından aktarılmalıdır.

GÖREVLE İLGİLİ ÖRNEK OLAY

17

Örnek 2:

Sınıfta herhangi bir nedenden ötürü bir arkadaşı veya sınıfın geneli tarafından dışlanan, sevgi gösterilmeyen, nefret edilen öğrenci

Elçilerin Yaklaşımı

- Sevgi ve Dostluk Elçileri böyle bir durumda hemen harekete geçmelidir. **Yaratılış itibariyle** ilk insan Hz. Adem'e (a.s.) kadar uzanan geçmişimizle **hepimiz kardeşiz**. Allah (c.c.) buyururlar ki "Mü'minler ancak kardeşlerdir. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin." Hucurat suresi 10. Ayet
- Buradan hareketle bizlerin **çeşitli sayısız ortak noktalarımız** mevcuttur. Arkadaşının bir hatasından ötürü ondan yüz çeviren **ondan nefret eden kimse aslında birçok devasa güzelliği görmezden gelip ufacık mahiyette olan bir probleme takılmaktadır**.
- Bir gemi düşünün ki o gemide 9 masum insan var ve bir suçlu onları rehin almış. Güvenlik güçleri o suçluyu etkisiz hale getirmek için o gemiyi batıramaz. Çünkü orada 9 masum can vardır.
- Başka bir örnekte ise 9 suçlunun 1 masum insanı rehin aldığı bir gemiyi düşünün. Yine o 9 suçluyu etkisiz hale getirmek için o gemi batırılamaz. Çünkü orada bir kişi de olsa masum bir insan vardır.
- Bu örnekler **doğrultusunda arkadaşımızdan gördüğümüz bir yanlış sonucunda ondan nefret etmemizin ne derece yanlış bir durum olduğunu gemi örneğini düşünerek anlarsınız**. O arkadaşımızın aslında birçok güzel özelliğine karşılık sahip olduğu olumsuz bir özellik ondan nefret edilmesine neden olmamalıdır.
- Güzelliklerini, masum özelliklerini düşünüp olumsuz özelliğinin değişmesi için ona yardımcı olmalı, onunla bu durumu konuşmalı, ondan yüz çevirmemeli, kardeşliğimize, sevgi ve dostluğumuza zarar vermemeliyiz.

GÖREV TANIMLARI

18

□ EMPATİ VE HOŞGÖRÜ

* Empati TDK Sözlüğünde *

- * **Duygudaşlık, aynı duyguları paylaşmak** olarak ifade edilmektedir.
- * Bir başka ifadeyle empati, *kendimizi karşımızdakinin yerine koyarak onun içinde bulunduğu durumu onun bakış açısıyla görmek, **anlayabilmek** ve onun yaşadığı duyguları hissedebilmek ve anlaşılan durumu ve duyguyu da o kişiye doğru bir biçimde ifade etmektir.*

* Hoşgörü TDK Sözlüğünde *

- * Her şeyi **anlayışla karşılayarak** olabildiği kadar hoş görme durumu, *müsamaha, tolerans* gösterme olarak tanımlanır.

Hoşgörü temelinde **empati** yapmayı gerektiren bir değerdir.

GÖREVLE İLGİLİ ÖRNEK OLAY

19

- **Arkadaşının kendisinden güçsüz olması, kendisini savunamamasından faydalanarak ona baskı kuran, sürekli, tekrarlı, zarar verme niyeti olan davranış yani zorbalık yapan; VEYA arkadaşına yaptığı davranışla zarar veren; saldırganca davranan, şiddet uygulayan,**
 - **Fiziksel** (dövme-vurma-yumruklama, itme, ısırma, saç çekme, eşyaya zarar verme), **sözel** (bedensel özelliğiyle veya ders başarısıyla, zekasıyla dalga geçme, lakap takma, küfür etme, sataşma, tehdit; korkutma) veya **sözel olmayan zorbalık** (dışlama, oyuna almama, arkadaşlık kurmasını engelleme, rahatsız edici el hareketleri ve bakışlar) yapan bir öğrenci fark edildiğinde;
 - **Empati ve Hoşgörü Elçilerimizin görevi** bu gibi **zorbalık** durumunda bunun **farkına vararak derhal** öğretmenimize veya rehberlik ve psikolojik danışma servisine bunu **bildirmektir** ve **zorbalık** esnasında uygun olmayan davranışı sergileyen öğrencinin bu **davranışlarını engellemektir**.
 - Elçiler zorba öğrenciye zorbaca davranışların karşı tarafta aşağılanmışlık, utangaçlık, üzüntü, çaresizlik, güvensizlik, korku, panik, öfke, stres... duyguları oluşturacağı konusunda uyarılarında bulunup, zorbaya; kendisini zorbalığa uğrayan kişinin yerine koyması ve düşünmesi halinde bunun kesinlikle hoşuna gitmeyeceği ve bundan dolayı kötü hissedeceği aktarmalıdır. **Zorba**, kendisinden güçlü bir kişinin aynı davranışları ona yapması halinde neler yaşayacağı ve hissedeceği konusunda **empatik düşünmeye yönlendirilmelidir**.
- Şahit olunan zorbalık esnasında veya sonradan öğrenilen bir zorbalık durumunda elçilerimiz önderliğinde sınıf birlik olup zorbaya zorbalık yapma veya zorbalığı sürdürme fırsatını vermemelidirler.***
- **Zorbalığa maruz kalan öğrenciye ise destek olunarak, böyle durumlarda dik bir duruşla zorbaya hatalı davranışını, duyduğu rahatsızlığı etkili bir iletişim diliyle fark ettirmesi ve zorbalığa kesinlikle boyun eğmemesi gerektiği söylenmeli ve zorbalık durumunu paylaşma-öğretmene bildirme noktasında destek olunmalı ve cesaretlendirilmelidir.**

GÖREVLE İLGİLİ ÖRNEK OLAY

20

- **Hoşgörüyü örnek olarak arkadaşımızın düşüncesizce bir davranışla bize karşı kırıcı, sinir bozucu olabilecek olumsuz bir davranışta bulunduğunu düşünelim.**
- Arkadaşımız bize böyle bir davranışta bulunmasına karşın aynı şekilde ona davranarak tepki vermek büyük bir yanlış başlatacaktır.
- Olumsuz bir davranışa karşılık olumsuz davranış iki adet negatif durum oluşturur. Bu şekilde başlayan problemin sonu gelmez. Fakat olumsuz davranışın karşılığında olumlu bir davranış sergilenirse bir negatif ve bir pozitif durum oluşur ve pozitif olan negatifi nötr yapar.
- Olumsuz bir davranış karşısında olumlu bir davranışla karşılık verme büyük bir hoşgörü örneği teşkil edecektir. **Tabii ki buradaki kırmızı çizgi gösterilen hoşgörünün suistimal edilmemesidir.**
- Örneğin bir konu ile ilgili konuşan iki arkadaşın biri diğerine “Sen nereden bileceksin bunu!” diye tepki gösterir. Diğer “Asıl sen hiçbir şey bilmiyorsun!” derse darılmalar, gücenmeler, tartışmalar başlayacaktır.
- Fakat; “Senin bu konu ile ilgili fikirlerine ben değer veriyorum ve senden de benim fikirlerime değer vermeni açıkçası bekliyorum.” , “Yanlış bir şey söylemiş olabilirim ama bu dünyanın sonu değil. Sen yanlışımı düzeltirsin. Değil mi?” gibi bir ifadeyle hoşgörüyle cevap vererek karşı tarafın kırıcı cümlesini yumuşatır ve problemi sonlandırıcı bir adım atmış olur.
- **Elçilerimiz sınıf içinde yaşanan tartışmalarda empati ve hoşgörüyü ön plana çıkarmaya çalışacaklardır.**

GÖREV TANIMLARI

21

□ YARDIMLAŞMA VE İYİLİK

* Yardımlaşma müşkül; zor durumda kalan; *yardıma ihtiyaç duyan kimseyi; onun yardım talebi olup olmadığına bakılmaksızın; içten gelerek onu desteklemek*, ona el uzatmak, *yardım etmek* olarak tanımlanabilir.

** İyilik TDK Sözlüğünde **

* *Karşılık beklenilmeden yapılan yardım* olarak tanımlanmıştır.

Bu iki kavramın bir bütünün iki ayrılmaz; birbirini tamamlayan; parçaları olduğu açıkça anlaşılmaktadır.

GÖREVLİ İLGİLİ ÖRNEK OLAY

22

- **Sınıfta üzgün bir arkadaşımızı fark ettik** diyelim. Bu durumda elçilerimiz arkadaşımızın yanına giderek; yardımlaşma ve iyilik değerleriyle ona neyin üzüntü verdiği konusunda sorular sorarak bilgi alır.
- Diyelim ki arkadaşımız yazılıdan düşük not aldı ve bu onda hayal kırıklığı oluşturdu ve bu sonuçtan ötürü akşam babası veya annesi karşısında aldığı notun düşüklüğünden dolayı utanç hissedeceğini veya onların kızacağını düşünmesi nedeniyle üzüldü. Düşük not alan öğrenci hasta olduğu dönemde beş gün okula gelmediğini ve o hafta anlatılan ders ve takip eden haftalardaki diğer dersleri yeterli anlayamadığından düşük not aldığını söyledi.
- Böyle bir durumda **Elçilerimizin düşük not alan arkadaşına destek olarak**, zaman zaman ders notlarımızla alakalı farklılıklar olabileceği, dersi çok iyi anlasak bile bazen dikkatsizce hatalar ile çok sayıda yanlış yapmayla veya yetersiz çalışma nedeniyle düşük not alınabileceği ve bunun anormal olmadığı; normal olduğu; önemli olanın bir dahaki sefere elimizden gelenin en iyisini yaparak notu daha yukarı seviyeye taşımak olduğunu söyleyerek **öğrenciye moral ve güven vermek çok yararlı olacaktır.**
- Ayrıca **elçilerimizin öğrenciye müsait bir gün ve zamanda bir araya gelip kendisine anlayamadığı konuları anlayabilmesi için yardımcı olacaklarını;** konuları kendisine anlatacaklarını **söylemeleri** o öğrenci için **büyük bir yardım ve iyilik olacaktır.**
- Buna benzer bir şekilde örneğin bir arkadaşımız özel bir durumdan dolayı (hastalık vb.) sınıfa bir gün veya birkaç gün gelemedi. **İyilik maksadıyla** arkadaşımıza gelmediği gün için o günkü anlatılan dersi kendisine anlatabilecekleri elçilerimiz tarafından teklif edilirse **örnek; fedakarca bir davranış sergilenmiş olur ve o öğrenci bundan dolayı büyük mutluluk duyar.**

GÖREVLİ İLGİLİ ÖRNEK OLAY

23

- İyiliğe örnek olarak sınıfta mide bulantısı veya karın ağrısı veya baş ağrısı... yaşayan bir öğrencimizi düşünelim.
- Burada arkadaşımız rahatsızlığından ötürü yardıma ihtiyaç duyuyor olabilir. Bizler hastayken veya bir rahatsızlık yaşadığımızda sadece yalnız kalmamak; birinin yanımızda olması bile çok önemlidir ve daha iyi hissetmemizi sağlar.
- Arkadaşımız su ihtiyacı olmasına rağmen bitkin halinden ötürü kantine gidemiyor olabilir. Arkadaşımıza bir ihtiyacı varsa sorulur. İhtiyacı imkanlar dahilinde giderilmeye çalışılır. İnsaniyet namına yapacağımız bu davranış büyük bir iyilik olacaktır.
- Bir başka örnekte ise arkadaşımızın derin bir üzüntü içerisinde olduğunu veya stresli görüldüğünü farz edelim. Arkadaşımız sınıf içi veya sınıf dışı-okulda, veya okul dışında yaşadığı bir problem nedeniyle üzülmüş olabilir. Yardımlaşma ve İyilik Elçilerimiz bu arkadaşımızın yanına giderek özel değil ise ona neyin üzüntü verdiği ile ilgili soru sorar ve yardıma ihtiyacı olup olmadığını öğrenilir.
- *Bazen yaşadığımız bir problemi bir başkasına anlatma ihtiyacı hissederiz veya çevremiz tarafından fark edilmeyi ve problemlerimizin çözümü noktasında bize destek olmalarını bekleriz. Bu gibi durumlar psikolojik olarak bizi rahatlatır.*
- Örneğin, çok sevdiği bir evcil hayvanı; köpeği, ailesi artık besleyemeyeceklerini ifade eder ve köpeği başka bir kişiye sahiplendirir veya belediyeye verir. Bu duruma öğrenci çok üzülür. Böyle bir durumda arkadaşımızın derdini dinlemek, sadece ona empatiyle yaklaşmak “Çok sevdiğin, sürekli birlikte vakit geçirdiğin, değer verdiğin köpeğini kaybetmiş olman seni çok üzmüş. Bu beklenmedik durum karşısında hayal kırıklığı yaşamışsın.” cümlesini arkadaşımıza söylememiz bile ona anlaşılabilirlik hissi verir ve bir nebze de olsa rahatlar.
- Elçilerimiz yukarıdaki örneklerde belirtildiği üzere sınıfta üzgün görünen, yardıma ihtiyacı olan.. Öğrencilerimizi gözlemleriyle fark ederek onlara imkanlar ve mantık dahilinde yardımcı olmaya çalışacaklardır.

GÖREV TANIMLARI

24

□ TEMİZLİK VE DUYARLILIK

* **Temizlik:** *Temiz olma* durumu, saflık, *Temiz durma* veya *tutma* durumu olarak tanımlanır.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) buyururlar ki “Temizlik imanın yarısıdır.”

Duyarlı davranarak sınıfımızı temiz oluşunu sağlamalıyız.

* **Duyarlı olmak ve duyarlılık**, kişinin toplumda, çevresinde olan olaylara tepki vermesi, duyarlılık göstermesi, bir problemin ıslahı, çözümü için harekete geçmesi;

- Ortada *ters giden bir durum olduğunda* veya *olması gereken bir durumun var olmadığına; sessiz kalınmaması gereken bir durumda;* öne atılıp, sorumluluk hissedip buna dur diyerek müdahale edilmesi;

Sınıfımızın temiz tutulması, *temizliğinin korunması* için *duyarlı* olunması gerekmektedir.

GÖREVLE İLGİLİ ÖRNEK OLAY

25

1) Sınıfta yerlere çöp atan, sınıfı kirleten, sıra veya masanın üzerine ayakkabıyla çıkan, sınıfta koşarak tozutan, tahtaya gereksiz yazı yazan, sınıf araç-gereçlerine zarar verecek eylemlerde bulunan bir arkadaşına temizlik ve duyarlılık elçileri uyarılarda bulunurlar.

Sınıfın toplu olarak yaşanılan bir alan olduğu, sağlık açısından temiz tutulması gerektiği, kendi evimizi nasıl ki çöplerle kirletmiyorsak **sınıfımızı da bizim ikinci evimiz olarak bilip** mümkün mertebe **temiz olmasına özen göstermemiz gerektiği** anlatılmalıdır.

Sınıf araç-gereçlerine zarar verilmemesi gerektiği; bunların devlet malı olduğu ve ailelerimizin vergileriyle, bağışlarıyla alımlarının sağlandığı dolayısıyla **sınıftaki malzemeleri kendi eşyamız gibi korumamız gerektiği** elçiler tarafından aktarılmalıdır.

Uyarılara rağmen olumsuz davranışlarda bulunan öğrenciler derhal sınıf öğretmenine bildirilir. Maddi bir zarar oluşmuşsa öğretmenimiz bunu tutanak altına alarak öğrencinin problem davranışının ailesine bildirilmesi ve zararın aile tarafından karşılanması üzere tutanağı okul idaresine verir.

GÖREVLİ İLGİLİ ÖRNEK OLAY

- 2)* Sınıfta davranışlarıyla bilerek veya farkında olmadan dersi bloke eden,
- * Arkadaşlarının dikkatini bozucu nitelikte davranış sergileyen,
 - * Ders sırasında bir diğer arkadaşına rahatsızlık verici bir davranışta bulunan kişileri; temizlik ve duyarlılık elçileri dersin işleyişini bozmadan sessizce uyaracaklardır.
 - * Öğretmene karşı öğretmenin farkına varamayacağı şekilde saygısızlık içeren hal ve hareketlerde bulunan kişileri; temizlik ve duyarlılık elçileri uyarıp bu durumu hemen öğretmene bildireceklerdir.

Öğretmen sınıftayken elçiler **öğretmenin gözünden kaçan, farkına varamadığı** herhangi bir rahatsızlık verici durum karşısında problem davranış gösteren öğrenciyi dersi akışını engellemek için çok sessiz bir şekilde ve beden diliyle uyarabilirler. Uyarıya rağmen olumsuz davranış sürdürülüyorsa derhal sınıf öğretmenine bildirmelidirler. Elçiler kişisel olarak uyarıcı konuşmayı teneffüs zamanında yapar.

Elçiler yukarıdaki davranışları sergileyen öğrencilere;

Ders işleniş esnasında dersi engelleyici davranışlarda bulunmamaları gerektiği, bunun diğer birisinin dersi anlamasına engel olacağı veya dikkatinin dağılmasına neden olabileceği söylenir. **Eğitim hakkının bir diğerinin keyfi ve düşüncesiz davranışlarıyla bloke edilmesinin son derece yanlış ve haksız bir davranış olduğu problem davranış gösteren öğrenciye anlatılmalıdır.**

Saygısız-rahatsızlık verici hal ve hareketlerin kesinlikle kabul edilemez olduğu, bir davranış yapmadan önce o davranışın karşı tarafa rahatsızlık verip vermeyeceği, karşımızdakini mutlu edip etmeyeceği, zarar verip vermeyeceği düşünülerek olumsuz bir davranışın kesinlikle yapılmaması gerektiği konusunda problem davranış gösteren öğrenciler elçilerimizce uyarılmalıdır.

ELÇİLİK GÖREVLERİNİN SEMBOLLERİ

ADALET VE DOĞRULUK

27

ARABULUCULUK VE BARIŞ

28

SEVGİ VE DOSTLUK

29

EMPATİ VE HOŞGÖRÜ

30

YARDIMLAŞMA VE İYİLİK

31

TEMİZLİK VE DUYARLILIK

32

ÖZET

- Elçilerimize yürütecekleri görevlerinden ötürü problemi çözmeye girişimlerine saygı duyulmalıdır.
- Sınıf öğretmenine, nöbetçi öğretmenimize veya rehberlik ve psikolojik danışmana bildirilmesi gereken bir durum olduğunda derhal bildirim sağlanmalıdır.
- Sınıfımızı etkili bir şekilde sürekli gözlemlemeliyiz.
- Birbirimizin hakkını gözetmeliyiz. Yaşanan olayla ilgili tarafsız bir şekilde doğruyu söylemeliyiz.
- Anlaşmazlık, çatışma yaşanan durumlarda arabuluculuk yaparak çatışmanın çözülmesi noktasında yardımcı olmalıyız.
- Ne olursa olsun güzelliklerimizi düşünerek birbirimizle küsmemeli ve birbirimizden nefret etmemeliyiz. Sevgi ve dostluğumuzu korumalıyız.
- Bir problem davranış sergilendiğinde hemen o kişiyi silip atmak yerine o arkadaşın problem davranışından dolayı ona üzülerek davranışının değişimi için ona yardımcı olmalıyız.

ÖZET

- Bir problem durumu yaşandığında bunu çözmek için adımlar atmalıyız.
- Bir yanlış davranış yapıldığında aynı şekilde yanlış bir davranışla karşılık vermemeliyiz.
- Sınıfça birlik olarak zorbaca, saldırganca, şiddet içeren bir davranışa veya olumsuz davranışlarıyla sınıf atmosferini kötü bir şekilde etkilemeye çalışan herhangi birine izin vermemeliyiz.
- Üzüntü içerisinde olan, sıkıntı yaşayan olursa hemen bunu fark edip probleminin çözümü için o arkadaşımıza yardımcı olmalıyız. Hastalık gibi durumları yaşayan arkadaşlarımıza el uzatmalıyız.
- Herhangi bir nedenden ötürü gelemeyen arkadaşımızın kaçırdığı dersi anlaması noktasında ona yardımcı olmalıyız.
- Sınıfımızda gelişen olaylar karşısında sessiz ve hareketsiz kalmamalıyız. Duyarlı olmalıyız.
- Sınıfta hiç kimsenin keyfi davranışlarıyla dersin işleyişini bozmasına, arkadaşlarını rahatsız etmesine, sınıfın dikkatini dağıtmasına, öğretmene veya arkadaşlarına saygısızca hareketlerde bulunmasına izin vermemeliyiz.
- Sınıfımızın temiz olmasına ve araç-gereçlerin korunmasına özen göstermeliyiz.

TEŞEKKÜRLER